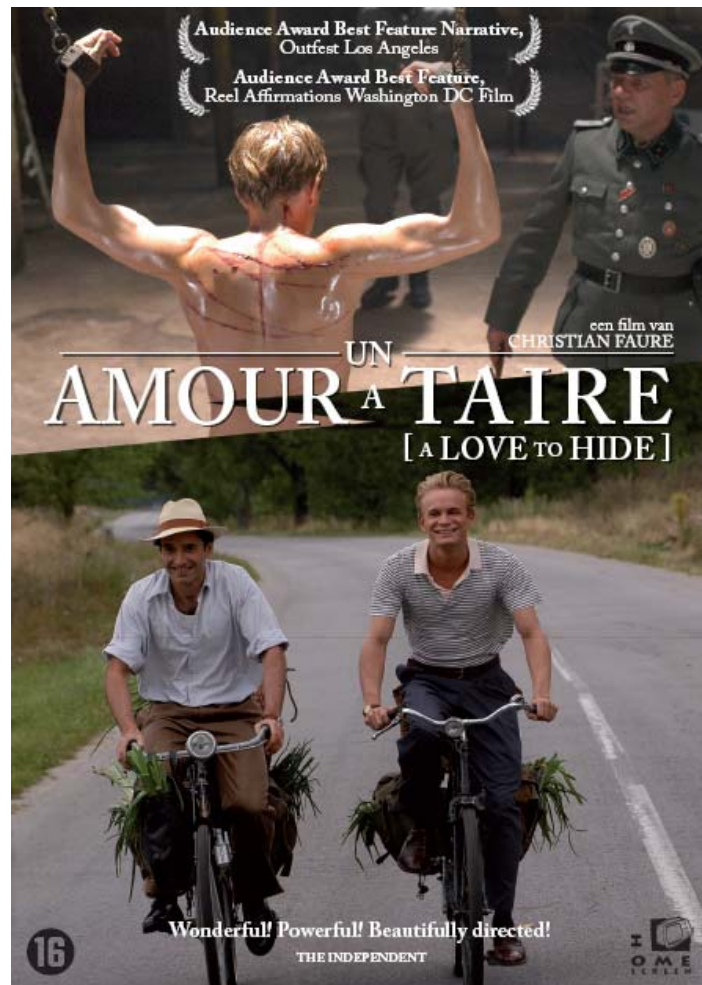

CINEMIEN Film & Video Distribution
Amsteldijk 10
1074 HP Amsterdam
t. 020 – 577 6010
www.cinemien.nl
info@cinemien.nl

ABC Distribution
Kaasstraat 4
2000 Antwerpen
t. 03 – 231 0931
www.abc-distribution.be
info@abc-distribution.be

presenteren:

Un Amour a Taire

een film van Christian Faure

Persmappen en beeldmateriaal van al onze actuele titels kunnen gedownload van onze site:
www.cinemien.nl of www.abc-distribution.be
Link door naar PERS om een wachtwoord aan te vragen.

UN AMOUR A TAIRE - synopsis

Parijs, 1942. De Joodse Sarah probeert uit handen van de nazi's te blijven nadat haar familie onder haar eigen ogen op brute wijze door hen is vermoord. Ze zoekt hulp bij Jean Lavandier, een oude jeugdliefde, die een onderduikadres regelt bij Philippe, een vriend van hem die in het verzet zit. Jean en Philippe weten een vals paspoort voor Sarah te regelen, waardoor ze in de stomerij van Jeans familie kan werken.

In de stomerij van de familie Lavandier maakt Sarah kennis met Jacques Lavandier, de broer van Jean, die duidelijk een oogje op haar heeft. Hoewel Jacques op de hoogte is van Sarahs identiteit en die stilhoudt, wordt hij toch door Sarah instinctief gewantrouwd. En dat blijkt terecht, in het geheim werkt hij samen met de Duitse bezetter.

Bovendien is Sarah nog steeds verliefd op Jean, die Sarah op haar onderduikadres bij Philippe vaak komt opzoeken. Maar al snel komt Sarah er achter dat dat een heel andere reden heeft: Jean en Philippe zijn méér dan alleen vrienden. Na haar aanvankelijke teleurstelling, ontwikkelt Sarah met beide jongens een hechte vriendschapsband tot ziekelijke jaloezie van Jacques. Hij besluit zijn broer een hak te zetten met fatale consequenties...

UN AMOUR A TAIRE

102 min. / 35 mm / Kleur/ Dolby Digital / Frans gesproken / Frankrijk 200

Kijkwijzer:

Release: ***

Nederlandse theatrale distributie: Cinemien

Belgische theatrale distributie: ABC Distribution

DVD uitbreng : Homescreen

UN AMOUR A TAIRE - crew

Regisseur :	Christian Faure
Productent:	François Aramburu, Laetitia Bartoli, Pascal Fontamille en Patrick Sandrin
Script:	Pascal Fontanille en Samantha Mazeras
Cinematografie:	Svetla Ganeva
Montage:	Jean-Daniel Fernandez-Qundez
Muziek:	Charles Court
Casting:	Philippe Page en Ilka Valcheva
Kostuums:	Jean-Michel Aubray en Sylvie de Segonzac

UN AMOUR A TAIRE - cast

Jérémie Renier	Jean Lavandier
Louise Monot	Sarah
Bruno Todeschini	Philippe
Michel Jonasz	Armand Lavandier
Charlotte de Turckheim	Marcelle Lavandier
Nicolas Gob	Jacques Lavandier
Olivier Saladin	Breton
Philippe Faure	Le passeur
François Aramburu	De Baronnes
Miroslav Kosev	Stroeger
Maximilien Muller	Kleinzoon van Sara
Flannan Obé	Raymond
Kitodar Todorov	Adjoint de Breton
Yuli Toshev	Kampbewaker
Anne Girouard	Léopoldine

UN AMOUR A TAIRE - de regisseur

FILMOGRAFIE:

Coup de chien (1994)

Loin des yeux (1996)

L'Enfant perdu (1997)

Fugue en ré (1998)

Juste une question d'amour (2000)

Suite en ré (2000)

T'as voulu voir la mer... (2002)

Courrier du cœur (2004)

Le Piège du Père Noël (2005)

Un amour à taire (2005)

La Mort est rousse (2005)

Marie Besnard, l'empoisonneuse (2006)

Les Hauts Murs (2007)

Christian Faure heeft heel wat televisiedrama's op zijn naam staan. Naast regie, is hij ook bekend als gerenomeerd scenarioschrijver en assistent regisseur. Zo heeft hij in 1987 het scenario geschreven voor *Champ d'honneur* van Jean-Pierre Denis (1987) en was Faure in 1989 assistent-regisseur voor Robert Altman voor de bioscoopfilm *Vincent en Théo*. Maar voor het grote (Franse) publiek is Faure voornamelijk bekend als regisseur van pakkende televisiedrama's.

Een doorbraak voor Faure was het jaar 2000, waarin zijn film *Juste une question d'amour* op de Franse televisie werd vertoond. Deze film, waar Faure ook het scenario van schreef, bewerkstelligde een kleine revolutie. Voor het eerst werd een film over homoseksualiteit, op *prime time* op de publieke omroep, vertoond.

Dit succes inspireerde Faure tot het maken van *Un Amour a Taire*. Deze film werd in 2005 op de Franse televisie uitgezonden en bijna 7 miljoen kijkers. Ondanks dit grote succes weigerden supermarktketens Auchan en Carrefour dat hun commercials die avond werden uitgezonden. Door *Un Amour a Taire* ontstond er in Frankrijk een revisionistische discussie over de behandeling van homoseksuelen tijdens de Duitse bezetting. Een soortgelijke discussie bloeide een jaar later ook in Nederland op, naar aanleiding van de tentoonstelling *Wie kan ik nog vertrouwen* in het Amsterdamse verzetsmuseum (zie ook beneden). Net zoals in Frankrijk, staat in deze discussie de vraag centraal in hoeverre homoseksuelen op grond van hun geaardheid en/of seksuele handelingen door de Duitse bezetter (en de collaborerende vaderlandse politie) systematisch vervolgd, gevangengenomen en/of gedeporteerd richting oosten werden.

UN AMOUR A TAIRE - cast

Jérémie Renier (Jean Lavandier) is geboren in Brussel op 6 januari in 1981. Als kind stond hij al op het toneel. Zo was de tienjarige Renier als figurant te zien in *Les Sept Péchés Capiteaux* en een jaar later kreeg hij een rol in *La Mélodie des Héros*, een Belgisch-Zwitserse televisiefilm. Het was bijna vanzelfsprekend dat Renier na de middelbare school een opleiding als acteur aan de toneelschool ging volgen.

Dat deed Renier met succes en tijdens zijn studie stond hij veelvuldig op de planken, zoals in de titelrol van Pinocchio in het prestigieuze Théâtre Royal de Mons. Naast het spelen op de planken, bekwaamde Renier tijdens zijn studie in het spelen voor de camera. Zo deed hij auditie voor *Toto le héros* van Jaco van Dormael. Renier werd finalist, maar werd uiteindelijk niet gekozen voor de rol. Maar hij liet zich niet uit het veld slaan: een rol in de film *La Promesse*, van de gebroeders Dardenne, volgde spoedig en was Reniers eerste volwassenrol in een film. Vervolgens speelde hij een hoofdrol in *Les Amants Criminels* van François Ozon en schitterde hij, naast niemand minder dan Isabelle Huppert, in *Saint-Cyr* van Patricia Mazuy.

Een beslissend moment in Reniers carrière was zijn deelname in de megaproductie *Le Pacte des Loups* van Christophe Gans. Met deze naam werd zijn naam als belangrijk acteur gevestigd en wordt Renier vandaag de dag gerekend tot een van Frankrijks meest talentvolle jonge acteurs.

FILMOGRAFIE:

Président (2006)
Fair Play (2006)
Nue Propriété (2006)
Dikkenek (2006)
L'Enfant (2005)
Cavalcade (2005)
Un Amour a Taire (2005)
Pont des Arts (2004)
Le Troisième Oeil (2002)
La Guerre a Paris (2002)
Le Pornographe (2001)
Le Pacte des Loups (2001)
Faites Comme Si Je N'Étais Pas Là (2000)
Saint-Cyr (2000)
Les Amants Criminels (1999)
La Promesse (1996)

UN AMOUR A TAIRE - Homoseksualiteit in Nederland tijdens WOII

Un Amour a Taire werd in 2005 op de Franse televisie uitgezonden en bijna 7 miljoen kijkers. Door deze film ontstond er in Frankrijk een revisionistische discussie over de behandeling van homoseksuelen tijdens de Duitse bezetting. Een soortgelijke discussie bloeide een jaar later ook in Nederland op, naar aanleiding van de tentoonstelling *Wie kan ik nog vertrouwen* in het Amsterdamse verzetsmuseum (zie ook beneden). Net zoals in Frankrijk, staat in deze discussie de vraag centraal in hoeverre homoseksuelen op grond van hun geaardheid en/of seksuele handelingen door de Duitse bezetter (en de collaborerende vaderlandse politie) systematisch vervolgd, gevangengenomen en/of gedeporteerd richting oosten werden.

De Nederlandse regering stelde onlangs 1,6 miljoen euro ter beschikking voor nadere geschiedschrijving over de positie van homoseksuelen in de Tweede Wereldoorlog. In het kader hiervan wordt in onderstaand antwoord gegeven op veelgestelde vragen over de vervolging van homo's in de Tweede Wereldoorlog in Nederland en Duitsland.

Tien veelgestelde vragen:

- Wat was de houding van de nazi's ten opzichte van homoseksualiteit?
- Wat waren de fasen van de homovervolging in Duitsland?
- Hoeveel homoseksuelen hebben er in concentratiekampen gezeten in Duitsland?
- Wat deed de Duitse bezetter in Nederland met homoseksuelen?
- Hebben Nederlandse homoseksuelen in concentratiekampen gezeten?
- Wat is de achtergrond van de roze driehoek?
- Wat was de positie van lesbische vrouwen?
- Was de positie van homoseksuelen na de oorlog anders dan tijdens de oorlog?
- Zijn homoseksuelen gecompenseerd voor wat hen is aangedaan?
- Waar kan ik meer lezen, links en literatuur vinden?

Wat was de houding van de nazi's ten opzichte van homoseksualiteit?

De nationaal-socialistische staat was gebaseerd op de volkskracht van het 'arische volk'. Alles wat bedreigend was voor deze kracht moest worden uitgeroeid. Homoseksuele mannen waren op twee manieren bedreigend. De nazi's meenden dat homoseksualiteit besmettelijk was. Eén homoman kon zo binnen de kortste tijd dertig andere mannen 'besmetten'. Homoseksuele mannen droegen niet meer bij aan de voortplanting van het Duitse volk. Bovendien werden zij als 'verwijfd' gezien, waardoor ze het leger ondermijnden. De afkeer van homoseksualiteit bij mannen was veel groter dan de afkeer voor lesbische vrouwen.

Wat waren de fasen van de homo-vervolging in Duitsland?

In de omgang van de nazi's met homoseksualiteit zijn een vijftal fases te onderkennen. Allereerst moest homoseksualiteit uit de openbaarheid worden teruggedrongen. Ontmoetingsgelegenheden werden gesloten, tijdschriften werd het verschijnen onmogelijk gemaakt en het toonaangevende *Institut für Sexualwissenschaft* te Berlijn moest in de eerste dagen van mei 1933 eveneens zijn deuren sluiten. De beroemde bibliotheek belandde op de brandstapel. In de tweede fase werd het recht aangescherpt. Het Ministerie van Justitie gaf richtlijnen uit waarbij niet meer de daad, maar het voornemen tot de daad en daarmee impliciet de homoseksuele voorkeur, strafbaar werd gesteld. De anti-homoseksuele paragraaf 175 werd aangescherpt in 1935. *Schwere Unzucht* tussen mannen kon met een maximum van 10 jaar bestraft. Meer anti-homoseksuele bepalingen volgden. Nationaal-socialisten gebruikten de beschuldiging van homoseksualiteit vaak bij politieke tegenstanders of anderen van wie ze zich wilden ontdoen. Dit laatste speelde een grote rol bij het eerste grote optreden tegen homoseksuelen, waarbij SA-leider Röhm in 1934 van homoseksualiteit werd beschuldigd. Maar niet alleen de homoseksuele leden van de nazi-organisaties zelf liepen groot gevaar, ook 'gewone'

mannen, die homoseksueel waren of die als zodanig werden gezien en aangegeven. De derde fase bestond uit het opzetten van een registratiesysteem, de vierde uit het instellen van een opsporingsapparaat. Al in 1934 werd een speciale afdeling van de Gestapo, het *Sonderdezernat zur Bearbeitung von homosexuellen Fällen*, ingesteld; in 1936 gevolgd door de *Reichszentrale zur Bekämpfung der Homosexualität und Abtreibung*, een onderdeel van Himmlers *Reichskriminalpolizeiamt*. Eind 1940 had deze rijkscentrale de gegevens van meer dan 90.000 homoseksuele mannen in haar bestand. Nu kon men daadwerkelijk tot vervolging overgaan.

Hoeveel homoseksuelen hebben er in concentratiekampen gezeten in Duitsland?

Met behulp van de registratiebestanden werden in de jaren tussen 1935 en het begin van de oorlog steeds meer mannen, verdacht van homoseksuele neigingen, gearresteerd. In 'zware gevallen' werd de doodstraf uitgesproken en steeds meer mannen werden onder druk gezet zich 'vrijwillig' te laten castreren. Het was dát of het concentratiekamp. Deportaties van homoseksuele mannen naar concentratiekampen vonden plaats vanaf 1934. In juli 1940 beval Himmler de verplichte opsluiting van alle mannen in een concentratiekamp, die meer dan één keer wegens homoseksualiteit veroordeeld waren. Tussen de 50.000 en 63.000 personen werden in verband met homoseksualiteit veroordeeld, waarvan tussen 5.000 en 15.000 in concentratiekampen, zoals Sachsenhausen, Neuengamme en Flossenbürg, en strafkampen gevangen werden gehouden. Omdat zij vaak het laagste in rangorde in het kamp waren, was hun overlevingskans gering. Na Joodse en Sinti-gevangenen hadden homoseksuele mannen het hoogste sterftecijfer, te weten 60%. Ze kwamen vooral om in 'Sonderkommandos' van strafbataljons en als gevolg van medische experimenten.

Wat deed de Duitse bezetter in Nederland met homoseksuelen?

In Nederland wilde de Duitse bezetter de bestrijding van homoseksualiteit met dezelfde fasering ter hand nemen. Het terugdringen van homoseksualiteit uit de openbaarheid werd vooralsnog door de homoseksuele zelforganisaties gedaan, die zich ophieven zodra de Duitse inval een feit was. Cafés sloten. Wel voerden de Duitsers de grote bibliotheek van jhr. Mr. J.A.Schorer, de voorman van de homo-emancipatieorganisatie NWHK, af. De volgende fase was de aanscherping van het recht, die reeds in juli 1940 geschiedde door de introductie van Verordening 81/40, waarin alle homoseksuele contacten onder mannen verboden werd. De Duitse bezetter liet de ten uitvoerlegging van de verordening aan de Nederlandse politie over, tenzij het om contacten met Duitse staatsburgers ging. Dat was in overeenstemming met de wijze waarop de Duitsers in het algemeen de rechtspraak over Nederlandse burgers hadden geregeld. Ook in Nederland probeerde de bezetter tot een registratie van homoseksuelen te komen. Het ging hier dus niet meer alleen over gedrag, maar ook over seksuele oriëntatie als zodanig. De Duitse bezetter wilde dat er per gemeente lijsten opgesteld werden van alle inwoners die als homoseksueel bekend stonden. Het is niet duidelijk in hoeverre dit plan op grotere schaal werkelijk ten uitvoer is gebracht. In enkele gemeenten, zoals Amsterdam, Rotterdam en Maastricht, zijn daadwerkelijk lijsten aangelegd, maar de meeste stukken die hierop betrekking hebben zijn aan het einde van de oorlog vernietigd. Er zijn ook geen aanwijzingen dat op grond van deze lijsten grote getallen mensen zijn opgepakt, al kwam het incidenteel wel voor. De beschuldiging van homoseksualiteit werd gebruikt – evenals in Duitsland – als drukmiddel tegen mensen die men als te lastig beschouwde. Zij werden meestal als 'asociaal' opgepakt.

Ook in Nederland werd een opsporingsapparaat opgezet. In oktober 1943 werd een coördinerende inspectie II.D.3 van het Commissariaat Zedendelicten ingesteld bij de Recherchecentrale en analoge instanties bij de plaatselijke afdelingen zedenpolitie.

Tot een systematische vervolging kwam het echter niet - niet meer, of nog niet. De Duitse politiechef Rauter klaagde al in januari 1941 over een gebrekkige inspanning van Nederlandse zijde. Men kan dit zien als een paradoxaal gevolg van de gelijkschakeling tussen Nederland en Duitsland: evenals in Duitsland hing het vooral van de individuele luimen van de opsporingsambtenaren af, maar, anders dan in Duitsland, had de bestrijding van homoseksualiteit voor het Nederlandse politieapparaat niet de hoogste prioriteit en men was al evenmin erg geneigd de Duitsers tegemoet te treden, individuele negatieve opvattingen over homoseksualiteit ten spijt.

Hebben Nederlandse homoseksuelen in concentratiekampen gezeten?

In totaal zijn vermoedelijk 'enkele honderden' Nederlandse homoseksuelen *als gevolg van homoseksuele contacten* met de Duitse of Nederlandse autoriteiten in aanraking gekomen, verdeeld over verschillende groepen. De meeste kwamen in contact met de Nederlandse autoriteiten en werden naar Nederlandse gevangenis gestuurd. Het precieze aantal van degenen die met de Duitsers in aanraking kwamen, zullen we nooit te weten komen, aangezien de Duitsers bij hun terugtocht uit Nederland en de geallieerde opmars in Duitsland veel belastend archiefmateriaal hebben vernietigd. Bovendien werd lang niet altijd geregistreerd op basis waarvan men naar een kamp werd doorgestuurd. Degenen die op grond van homoseksualiteit met de Duitsers in aanraking kwamen zijn via Scheveningen of Amersfoort vermoedelijk doorgestuurd naar het concentratiekamp Neuengamme onder Hamburg, aangezien de meeste Nederlandse niet-joodse gevangenen naar dit kamp werden gestuurd. Het is opmerkelijk, dat in twee van de vijf na-oorlogse getuigenissen die er zijn, sprake is van iemand die op weg naar Neuengamme uit de trein gesprongen is. De sterfte in Neuengamme onder Nederlanders was zeer hoog, nl. 90%. Het is dus niet verwonderlijk dat er niet meer overlevenden zijn. Nederlandse gevangenen in Neuengamme kregen een rode driehoek op, ongeacht de grond waarop zij er zaten. Er zijn ook in Nederland wel homoseksuelen louter op grond van het feit dat ze homoseksueel waren in een kamp terechtgekomen. homoseksuelen die men 'te lastig' vond kwamen in een werkkamp. Zo werd in juli 1943 zeker één homoseksuele man uit Maastricht louter op grond van zijn homoseksualiteit als 'asociaal' in kamp Ommen opgesloten. Enkele op grond van Verordening 81/40 veroordeelden zaten tussen juni 1942 en april 1943 in Ommen. Er is weinig bekend over Kamp Erica te Ommen, maar men schetst de situatie daar in het algemeen als 'erbarmelijk'.

Wat is de achtergrond van de roze driehoek?

In de concentratiekampen droegen de gevangenen gestreepte pakken ("zebrapakken") met daarop verschillende onderscheidingstekens waarmee werd aangegeven van welke nationaliteit ze waren en waarvoor ze in het kamp zaten. Zo was rood voor politieke gevangenen, groen voor arbeidsweigeraars, zwart voor asociaal (inclusief sinti en roma), paars voor Jehovah's getuigen en roze voor homoseksuelen; soms met de toevoeging par. 175. Dit systeem werd echter niet consequent doorgevoerd. Soms waren de onderscheidingstekens op. Bovendien werd het meest uitgebreide systeem van onderscheidingstekens alleen op (rijks)Duitse gevangenen toegepast. Gevangenen van andere landen kregen meestal een rode driehoek (voor politieke gevangenen) op. Alleen de joodse gevangenen kregen altijd een gele ster. Gevangenen probeerden vaak een onderscheidingsteken te krijgen met een hoge status, meestal een rode driehoek. Dat gaf bescherming. Wanneer een gevangene met zo'n driehoek overleed, kon je proberen zijn driehoek op je pak te zetten. Een roze driehoek stond zeer laag in de hiërarchie van het kamp. Er zijn slechts weinig getuigenissen over van mensen die met een roze driehoek in een kamp hebben gezeten. Er zijn geen getuigenissen van Nederlanders (tot nu toe lijkt het er op dat alle niet-joodse en niet-Sinto Nederlandse gevangenen een rode driehoek hebben gedragen); er zijn ook getuigenissen van Duitsers die, hoewel homoseksueel, toch met een andere kleur driehoek in een kamp hebben gezeten. Lesbische vrouwen droegen vaak een zwarte of groene driehoek. Het is niet duidelijk of er roze driehoeken als artefact zijn overgebleven. Er zijn enkele foto's bekend van gevangenen, waarvan men aanneemt dat zij een roze driehoek dragen.

Wat was de positie van lesbische vrouwen?

In de opvattingen van het nationaal-socialisme waren lesbische vrouwen een minder grote bedreiging dan homoseksuele mannen. Ook al waren ze lesbisch, technisch stond niets in de weg dat ze zich toch konden voortplanten. Bovendien gold de Duitse paragraaf 175 ook voor de oorlog alleen mannen. Pogingen (zowel voor als na de oorlog) om de anti-homo-paragraaf uit te breiden naar lesbische vrouwen strandden steeds, omdat men meende ook onschuldige vrouwen, die samenwoonden, te treffen. De Duitse verordening 81/40 in Nederland betrof ook slechts mannen. Toch zijn er in Duitsland wel lesbische vrouwen in het concentratiekamp beland. Ze zaten in het verzet, of weigerden zich aan te passen aan de nieuwe strikt vrouwelijke normen en gedragingen die verplicht werden voor vrouwen. Dan werden ze als a-sociaal of arbeidsweigeraar opgepakt.

Was de positie van homoseksuelen na de oorlog anders dan tijdens de oorlog?

In veel opzichten niet. Ook in Nederland gingen de castraties door. Verordening 81/40 is nooit formeel afgeschaft, al werd zij in de praktijk in 1945 weer vervangen door artikel 248bis WvS, die homoseksuele contacten tussen meerder- en minderjarigen (21 jaar) strafbaar stelde. In de paniekgolf over onzedelijkheid, die zich in 1945 en 1946 over de natie vaardig maakte, werden zelfs opvallend veel mensen op grond van dit artikel gearresteerd. Pas in 1948 besloot de Nederlandse regering een artikel als verordening 81/40 NIET aan het Nederlandse strafrecht toe te voegen.

Zijn homoseksuelen gecompenseerd voor wat ze is aangedaan?

Nauwelijks. In Duitsland is na jarenlange strijd in 1999 erkend wat homoseksuelen in de oorlog was aangedaan, zonder dat daar tegenover een recht op financiële compensatie kwam. Niet meer dan 20 ex-gevangenen hebben een officiële verontschuldiging gekregen. In Nederland is - na een politieke strijd van 12 jaar - homoseksualiteit pas in 1986 als vervolgingsgrond in het kader van de Wet Uitkering Vervolgingslachtoffers erkend. Uiteindelijk heeft slechts één vervolgte met succes een beroep op de WUV kunnen doen: Tiemon Hofman (1925-1997).

Waar kan ik meer lezen, links en literatuur vinden?

Koenders, P. (1996) *Tussen Christelijk Réveil en seksuele revolutie. Bestrijding van zedeloosheid in Nederland, met nadruk op repressie van homoseksualiteit*. Amsterdam.

Koenders, P., (1984) *Homoseksualiteit in bezet Nederland. Een verzwegen hoofdstuk*. Amsterdam .

Müller, Klaus (2006) *Doodgeslagen doodgezwegen*. Amsterdam

MÜller, Klaus en Judith Schuyf (2006) *Het begint met 'nee' zeggen. Biografieën rond homoseksualiteit en verzet*. Amsterdam.

Oosterhuis, Harry, (1992) *De smalle marges van de Roomse moraal. Homoseksualiteit in katholiek Nederland 1900-1970*. Amsterdam.

Scherf, Yvonne (1987) *De vervolging van homosexualiteit tijdens de Tweede Wereldoorlog*. Amsterdam.

Schuyf, J. (2001) "Na grondig onderzoek is het beeld duidelijk... Homoseksualiteit als vervolgingsgrond in de WUV" In: *Oorlogsgetroffenen en recht*, augustus 2001, 10/2, 2-10.

Schuyf, J. (2003) *Levenslang. Tieman Hofman, vervolgd homoseksueel en avonturier*. Amsterdam.

Tielman, R. (1978) "Het hoofdstuk dat De Jong vergat. De vervolging van homoseksuelen in de tweede Wereldoorlog in Nederland". In: *De Groene Amsterdammer* 22 maart 1978.

Tielman, R. (1982) *Homoseksualiteit in Nederland. Studie van een emancipatiebeweging*. Meppel/Amsterdam.

www.vertrouwen.nu

© Copyright: www.homo-emancipatie.nl

Veel homoseksuele mannen en lesbische vrouwen waren tijdens de Tweede Wereldoorlog actief in het verzet. Hun aandeel werd echter decennialang 'vergeten' in de collectieve herinnering. Het paste niet in de nationale beeldvorming homoseksuelen een ereplaats te geven als verzetsstrijders.

In het boek ***Het begint met nee zeggen. Biografieën rond verzet en homoseksualiteit 1940-1945*** krijgen homoseksuele verzetsstrijders uit de Tweede Wereldoorlog eindelijk de aandacht die zij verdienen. Door hun positie in de vooroorlogse samenleving waren homoseksuele mannen en vrouwen gewend aan het leiden van een dubbelleven om hun homoseksualiteit verborgen te houden. Daardoor gingen de geheimhouding en illegaliteit van de verzetsacties hun relatief gemakkelijk af. Juist in het kunstenaarsverzet bevonden zich veel homoseksuele vrouwen en mannen. Zo leidde de homoseksuele schilder en schrijver Willem Arondeus de bekende aanslag op het Amsterdamse bevolkingsregister in 1943, waarvoor hij ter dood veroordeeld werd.

De lesbische en Joodse celliste en dirigente Frieda Belinfante was een voortrekker in het kunstenaarsverzet. Het vriendinnenpaar Ru Paré en Do Versteegh redde meer dan vijftig Joodse kinderen het leven. Danser en dichter Karel Pekelharing werd gefusilleerd na een mislukte bevrijdingsactie van gevangen verzetsmensen. Verder portretten van de schrijver Jef Last, van de Groningse tabaks-fabrikant Willy Niemeijer, omgekomen in Neuengamme, van de Duitse verzetsgroep in Nederland rondom Castrum Peregrini, en van het anti-Duitse verzet binnen de Nederlandse homobeweging.

Eind 2005 verscheen bij Schorer Boeken ***Doodgeslagen, doodgezwegen. Vervolg van homoseksuelen door het nazi-regime 1933-1945*** onder redactie van Klaus Müller.

In *Doodgeslagen, doodgezwegen* brengt recent onderzoek in beeld naar de vervolging van homoseksuelen door het nazi-regime in Duitsland en bezette gebieden zoals Nederland. Aan de hand van persoonlijke getuigenissen, justitiële strafdossiers en uniek beeldmateriaal wordt een beklemmend beeld geschetst van de gevolgen van het nationaal-socialisme voor homoseksuele mannen en vrouwen. Voor het eerst worden de anonieme slachtoffers zichtbaar als individu. Het boek toont de mechanismes van een totalitaire maatschappij die zijn onderdanen tot in de intiemste onderdelen van hun leven controleerde.

UN AMOUR A TAIRE - Wie kan ik nog vertrouwen?

Pas in 2006 was in Nederland voor het eerst een tentoonstelling te zien die geheel gewijd is aan vervolging en verzet van homoseksuelen mannen en lesbische vrouwen onder de nazi's en de Duitse bezetting. De tentoonstelling *Wie kan ik nog vertrouwen?* is gebaseerd op recent onderzoek en schetst met persoonlijke getuigenissen en uniek beeldmateriaal een beklemmend beeld van die tijd. Een terugblik die ook vraagtekens plaatst bij de tegenwoordige tijd: kunnen homoseksuelen mannen en vrouwen blijven vertrouwen op de recent veroverde positie en rechtsbescherming. De tentoonstelling opende op 21 april 2006 in Herinneringscentrum Kamp Westerbork. Vanaf 21 september 2006 was de tentoonstelling te zien in het Verzetsmuseum in Amsterdam en in 2007 in het Verzetsmuseum Leeuwarden en in Kamp Vught.

Individuele Lotgevallen

Aan de hand van individuele lotgevallen vertelde de tentoonstelling *Wie kan ik nog vertrouwen?* het verhaal van vervolging en verzet van homoseksuelen mannen en lesbische vrouwen in Nederland en Duitsland tussen 1933 en 1945. Met foto's, filmfragmenten en documenten werd een beeld geschetst van het politieke en maatschappelijke klimaat waarin deze mannen en vrouwen zich staande probeerden te houden. In interviews vertellen zij zelf hoe ze die tijd hebben beleefd en wat hen is overkomen. Zoals de Joodse Frieda Belinfante die als man verkleed aan het verzet deelneemt en aan de Gestapo ontsnapt. De tentoonstelling toont intieme foto's en correspondentie uit nalatenschappen die lang angstvallig verborgen bleven. Waaronder de foto's van Frans Toethuis en zijn Joodse vriend, die werd opgepakt en vermoord en waarvan niemand meer de naam kent. Verslagen en getuigenissen uit politie-archieven onthullen hoe verraderlijk de samenleving was voor homoseksuelen mannen en lesbische vrouwen. Ook na de oorlog. Karl Gorath overleefde de kampen, maar werd twee jaar na de bevrijding opnieuw in Duitsland veroordeeld vanwege dezelfde naziwet en door dezelfde rechter die hem eerder naar het kamp had gestuurd.

Existentiële Vragen

Ook in een onderdrukkende en gevaarlijke samenleving maken mensen keuzes. De existentiële vragen die men zich moest stellen, vormden de leidraad voor de tentoonstelling. Moet ik aan mijn verlangen toegeven of houd ik mij stil? Waarom word ik door de één gesteund en verraden door de ander? Wie kan ik nog vertrouwen? Respect en moed, identiteit en individualiteit, vertrouwen en verdraagzaamheid zijn de onderliggende thema's van de tentoonstelling. De tentoonstelling liet zien hoe de reductie van het individu tot een categorie, in dit geval tot 'homoseksueel', vast onderdeel is van totalitaire denkbeelden toen en nu. *Wie kan ik nog vertrouwen?* was ook een eerbetoon aan de mannen en vrouwen die zijn vervolgd of verzet pleegden. Na de oorlog stonden zij alleen met hun herinnering. De door de nazi's ingevoerde wetgeving bleef nog decennia lang bestaan en de homovervolging werd niet erkend.

© Copyright: www.vertrouwen.nu

Voor meer achtergrondinformatie zie: www.vertrouwen.nu

UN AMOUR A TAIRE - Verzwegen Liefdes

[persbericht]

Verzwegen Liefdes

Op 23 september 2007 vindt in Den Bosch het filmsymposium *Verzwegen Liefdes* plaats naar aanleiding van de DVD-release *Un Amour a Taire*. Deze film werd vorig jaar op de Franse televisie uitgezonden en trok bijna 7 miljoen kijkers.

Na aanleiding van de Homescreen DVD-release van *Un Amour a Taire* vindt in de Verkadefabriek in Den Bosch het filmsymposium *Verzwegen Liefdes* plaats. *Un Amour a Taire*, een speelfilm over de vervolging van homoseksuelen tijdens het Vichy-bewind, werd in 2005 op de Franse televisie uitgezonden en trok bijna 7 miljoen kijkers op één avond. Door deze indrukwekkende speelfilm ontstond in Frankrijk een revisionistische discussie over de behandeling van homoseksuelen tijdens de Duitse bezetting. Centraal in deze discussie staat de vraag in hoeverre homoseksuelen op grond van hun geaardheid en/of seksuele handelingen door de Duitse bezetter (en de collaborerende vaderlandse politie) systematisch vervolgd, gevangengenomen en/ of gedeporteerd werden.

Ook zal de Amerikaanse documentaire *Paragraph 175*, over de vervolging van homo's in nazi-Duitsland, worden vetoond. Na afloop van beide filmvertoningen, zal een symposium plaatsvinden over de behandeling van homoseksuelen in *Nederland* tijdens de bezetting en over de huidige situatie in Europa met betrekking tot homoseksualiteit en discriminatie.

Aanleidingen voor het symposium zijn de Nederlandse dvd-release van de speelfilm *Un Amour a Taire* en de opening van de tentoonstelling *Wie kan ik nog vertrouwen* in Nationaal Monument Kamp Vught over vervolging en verzet van homoseksuele mannen en lesbische vrouwen in nazi-Duitsland.

Wanneer: zo 23 september, 13-18 uur

Waar: Verkadefabriek - Boschdijkstraat 45 - 's-Hertogenbosch

Entree: € 12,00

Reserveren: 073-6818160 (tussen 11-19 uur)

Verzwegen Liefdes is een initiatief van Movies that Matter, Cinemien, Amnesty International, Holocaust- en Genocidestudies (Universiteit van Amsterdam) en Nationaal Monument Kamp Vught.

[einde persbericht]